

Banketten kan man selv bygge. Den kan give afveksling og leg i træningen.

Hold unghesten glad

AF SHAILA ANN SIGSGAARD

FOTO: HANNE LOOP/POLFOTO

Dorte Rasmussen har oplevet, hvad selv de færreste ryttere er forundt. Hun har ni gange deltaget i VM for islandske heste. Alligevel interesserer hun sig mere for hestens glæde ved arbejdet end at blive nummer 1. Som træner og underviser møder hun nemlig alt for mange ungheste, som kommer dårligt fra start på grund af manglende stimuli. Her kommer en række helt enkle råd og tips fra en garvet træner, rytter og instruktør.

»Jeg har kun redet på ham få gange siden VM i august,« siger Dorte Rasmussen, mens hun lægger sadlen på unghingsten og børster ham fri for mudder og støv. Han har en rigtig god grundkondition, så selvom han har været redet småt siden

Rid så lidt som muligt, men så meget som nødvendigt

VM, er hans puls hurtig til at falde igen. Jeg har nu aldrig redet ham mere end fire gange ugentligt, og nogle gange har det endda kun været 10 minutters reel træning. Men det er naturligvis meget individuelt, hvor meget man kan byde den helt unge hest, men hingsten her har været utrolig lærevillig fra start, så det har været svært netop ikke at komme til at arbejde for meget med ham, men motivere ham i den rigtige blanding leg og læring i

korte seancer ad gangen. Han var udtaget som bedste danske 5 års femgænger hingst til VM, hvilket har stillet en del krav til planlægning af træning for at bevare hans glæde. Men netop planlægning af træningen af den unge hest kan være en rigtig god ide for at undgå, at dens humør daler. Den vigtigste udfordring med unghesten må være, siger hun, at lære den at have glæde ved at være sammen med mennesker og stimulere den til at tro, at arbejde og leg er en og samme sag. For Dorte Rasmussen er overbevist om, at glade heste har humor. Og for hende betyder hestens humør alt, for at man kan få det optimale ud af hesten, siger hun.

FANTASI I TRÆNINGEN

Det handler meget om at bruge sin fantasi og tænke legen ind i al ridning og håndteringen fra jord, hvad en-

Glade heste har humor,
er Dorte Rasmussen overbevist om.

Fakta

Dorte Rasmussen

- Født 1967
- Deltaget ni gange i VM/EM
- 1981 - sølv 250 meter pas
- 1985 - Guld 250 meter pas, sølv kombination
- 1982+1996 - Nordisk Mester 250 meter pas
- VM 2007 nr. 23 T.1. nr. 19 4.1. og nr. 20 i 4-gang komb.
- + 21 gange dansk mester.
- DM 2007 i 4-gang, stilpas og 5-gang kombination.

Kyndill fra Tjenergården

- Fem år, femgænger
- Egen avl efter Dortes førsteklasses hingst Glitnir fra Strandahöfda og førsteklasses hoppen Kola fra Birkely, avlet af Dortes forældre.

Når hesten udfordres skal den tænke, og oplever ikke træning som træning.

Tips til leg og afveksling

- Tag hesten med på fællestur
- Rid ud i varierende terræn, hav, sø, skov mv. og find nye udfordringer
- Leg fra jorden: Løb med hesten, når du henter den fra fold
- Rid eller gå ture ude i naturen, hvor der er oplevelser
- Især unghopper har brug for stimuli, da de leger mindre
- Frisk galop op ad bakker - saml hesten ned ad bakken igen, hvor hesten skal have pusten
- Lad hesten få lov at rulle sig et sandrigt sted
- end både unghingste og hopper på unghestefolde med udfordringer.

>> ten det er smidiggørende øvelser eller lydighedstræning. Det allerførste, man kan lære unghesten, er at flytte sig for tryk. Dette kan man så anvende til lydighed ved tilbagetrædninger, schenkelvigninger, som så med tiden kan blive til versader mv. fra jorden. Så er fundamentet lagt til arbejdet fra ryggen og til leg. »Kyndill har jeg tilredet i snorgrime og derefter introduceret til biddet.«

»Legen kan jo være, at man bestemmer sig for at løbe ind med hesten fra fold. Man kan også lade sin hest få den fornøjelse at kunne rulle sig et særligt sandet sted efter arbejdet, hvor den så i tilgift får løsnet sine muskler op. Eller man kan lære hesten

spanske skridt, foreslår Dorte Rasmussen.

AFLÆRING NOGLE GANGE NØDVENDIGT

Kyndill viser os, at den har lært at tage forbenet frem, men problemet er, at den også kan finde på at gøre det, når den ikke bliver bedt om det, og her er man så nødt til at aflede dens opmærksomhed med en anden øvelse, forklarer hun. Sådant er det med al indlæring. Desværre kan man få brug for at aflære visse ting igen, som her, når den umotiveret tilbyder benet igen og igen, siger hun og tilføjer, at det bedste er afledningsmanøvren - >>

Aflæring kan ofte være nødvendigt, som her, hvor hingsten selv byder sit forben uden at være bedt om det.

Jo mindre foldplads, des større krav til stimuli

Ydre rammer

- Store, tørre jordfolde så hesten kan få rørt sig
- Opbyg jordvolde på folden, så der altid er et tørt sted
- Byg en banket i forskellige niveauer til øvelser fra jord og løsspringning

iFEED - DOSERINGSAUTOMAT

- hvis du vil være god ved din hest

- Hestene fodres samtidig, individuelt.
- Uret/timer bestemmer fodertid (fra 1 til 48 gange).
- Automat, individuelt fra 1 til 15 portioner pr. fodertid.
- Der er et halvt minut mellem alle portioner.
- Kan fodre fra 1 til 720 gange i døgnet.
- Sparer 20 - 30% foder (spild/bedre udnyttelse af foderet).
- Ingen uro i stalden før og under fodring.
- Strøm: 24 volt.

»iFEED er hestevelfærd:«

udtalt af:

Henrik Sibbesen, OL deltager, Smøl 5, 6310 Broager, (50 automater)
Kolding Hingstecenter, Birkemosevej 69, 6000 Kolding, Tlf. 75565900, (31 automater)
Karsten og Gitte Sørensen, Kærsvinget 16, Mundelstrup, 8471 Sabro, (40 automater)

»Sparer 25% foder og tid, ro i stalden, mindre strøelse, ingen stress, mindre mødding og kolik. Har haft automater i 2 år.«

iFEED www.ifeed.com

Dal-Farm ApS Thybovej 1 • 6040 Egtved • Tlf. 23 46 31 80 • Fax 74 67 52 50 • Email ifeed@mail.tele.dk

Musto's 3 Lags System

Vores nye Innovation serie er essensen af Musto's produkter: En teknisk løsning på det urgamle problem med at holde sig tør og varm uden at hæmme bevægelsesfriheden. For 25 år siden var Musto de første til at holde jordomsejlerne tørre og varme, og nu kan rytterne nyde godt af lag delingen for optimal komfort året rundt. Lagdelingen gælder i princippet for hele programmet, og baserer sig faktisk på nogle ganske simple principper - Vand transmitterer varme 30 gange hurtigere end luft, så fugtig hud bliver kold 30 gange hurtigere end tør hud.

For at holde sig varm, må man først og fremmest holde sig tør.

- For at opnå dette skal tøjet:
- 1) Transportere fugt væk fra kroppen
  - 2) Holde varm luft tæt på kroppen
  - 3) Holde vand og vind ude

BASIS-LAGET - bæres direkte på kroppen. Dette lag transporterer fugt væk fra kroppen. Det er vigtigt at undgå absorberende materialer der holder på fugten! Det ny Innovation basislag er ideelt til dette.

MELLEM-LAGET's hovedfunktion er at fastholde et lag af varm isolerende luft omkring kroppen. Det skal være let, og ikke hæmme bevægelsesfriheden samtidig med at det skal tillade fugten fra inderlaget at passere. Innovation Zip Neck Fleece er det perfekte mellemlag, og med den vindtætte membran behøver du ikke altid en jakke over.

YDER-LAGET skal være permanent 100% vandtæt, og samtidig vindtæt for at holde på det varme isolerende luftlag. Stor åndbarhed er et must, da kroppen faktisk let producerer 1/2 liter fugt ved 1/2 times hård udfoldelse. Innovation Soft Shell jakke i GORE-TEX holder dig tør, både ude- og indefra.

OBS! - Vidste du at op til 40% af kropsvarmen kan afgives fra fødder, hænder og hoved!

Unghesteholdning er passende de første par sæsoner, siger Dorte Rasmussen.

>> somhed rettet mod noget helt andet.

Dorte Rasmussen viser, at legeelementet også kan bruges på den såkaldte banket, der er opbygget i forskellige niveauer. Den står placeret midt ude på en stor fold. Hun forklarer, hvordan man kan variere op- og nedstigningen på bakken alt efter tempo, og hvad man vil træne med hesten i longen. Hingsten bestiger bakken en anelse voldsomt, så det ser noget makabert ud, da han springer ned fra rampen med begge bagben samlet i et stort kæmpe kaninhop, men Dorte Rasmussen fortsætter ufortrødent arbej-

Rid ikke hesten til biddet på cirkelvolte, før glæden er der

det, og næste gang behersker hingsten sit afsæt lidt bedre. Men pointen er, forklarer hun, at træne bagbensaktionen med leg, mens han løber rundt i volten, hvor hesten også skal tænke, idet man hele tiden kan variere træningen fra omgang til omgang på grund af de forskellige niveauer, og på trods af at man kun har hesten i longe.

Også supplerende fællesture kan være super motiverende for unghestens humør og fremadsøgning, og den lærer samtidig at være social. Her kan man indlægge forskellige udfordringer som at ride ud i vand, springe over træstammer. Hvad som helst, som er varierende med et godt tempo, giver humør hos de fleste unge heste. Cirkelvolter og banetræning kan man gemme

til senere. Der er nøjagtig de samme kurver i skoven, men ofte også de sjove bakker, hvor man kan lade hesten race opad. Her er det jo oplagt at arbejde med hesten til biddet ned ad bakken igen, så man bruger den naturlige pause efter racergaloppen til at træne den i at reagere korrekt på signaler mv. På den måde oplever den unge hest ikke træningen som træning i samme grad, siger hun.

I anden sæson skal unghesten imidlertid gerne være helt rentaktet i gangarterne og kunne gå til biddet i alle gangarter. Især er det vigtigt med avlsdyrene, at de hurtigt viser de rigtige takter, hvor man bedre kan

slække lidt, såfremt den er almindelig hobbyridehest. »Kyndill her kan man tage frem og 'støve af', og alligevel går han fint frem helt rentaktet til biddet i alle gangarter. Det kendetegner et godt avlsdyr,« siger hun. Hun sætter sig op på hingsten og demonstrerer den unghesteholdning, som hun synes er passende for hestens uddannelsesniveau her og nu, og forklarer, at nu har hesten været trænet i to sæsoner, og dermed kan man begynde at arbejde lidt mere med samlingsgrad og bæring i gangarterne i den tredje, hvor det hidtil har handlet mest om takt og arbejdsglæde.

I anden sæson skal især avlshestene være rentaktede i alle gangarter.

Træning

- Heste, der tilbyder sig meget, skal rides lidt = korte seancer
- Jo mere lærevillig, des mindre ridning i starten
- Rid ikke langsomt rundt i volter, før hesten er klar
- Træn ikke biddet på cirkelvolte, før hesten har glæden ved at gå frem
- Cirkelvolter kan også laves ude i skoven
- Mange hestes humør påvirkes ved pelssætning om efteråret
- Vær opmærksom på tegn på skader

Tre skarpe til Dorthe Rasmussen

1 DE BEDSTE TING VED ISLÆNDER-VM I HOLLAND 2007

Godt organiseret og gode staldforhold

Mere fokus på hestevelfærd: Kontrol af sår og mere fokus på god og dårlig ridning. Ingen faldt i dopingkontrol.

2 DE VÆRSTE TING VED VM I HOLLAND 2007

For få nye talenter i sporten. Skuffende at se de samme heste, og de unge heste, der var med, var under stort pres. Der var for meget show og for mange forstyrrelser udefra med storskærm etc., som hestene ikke fik mulighed for at vænne sig til inden mesterskabet. Gode heste er sensible = reagerer på lyd og udsving. For meget fysisk ridning. Det går dog den rigtige vej. En del avlsheste blev klemte lige til grænsen, selvom et VM nok altid vil 'koste lidt på den konto'.

3 MIT NÆSTE MÅL

Mit første mål er opnået: At få en godt kåret hjemmeavlet hingst. Men ellers er mit mål at vise velredne heste og blive ved med at udvikle mig - også selvom jeg ikke bliver nummer 1.

Leg og håndtering fra jord er vigtigt i arbejdet med ungheste.

Hvad skal unghesten kunne?

Sæson 1: Tilridning i grime seks til otte uger med introduktion til biddet.

Sæson 2: Finpudse tøjle/bid, gå til biddet, rentaktet i gangarterne, forbedre styrke og kondi.

mindre lyst til at arbejde. »Problemet er desværre, at uden lysten til at arbejde kan gangarterne heller ikke forbedres nævneværdigt,« siger hun. Falder humøret markant, er der som regel noget, der generer den. Man bør derfor altid være opmærksom på signaler som krydsgalop, rullen eller urene gangarter. Det kan også skyldes mælkesyreophobning i musklerne, der også kan gøre unghesten utrivelig og ked af det, for uden den store styrke og kondition er det utrolig lidt, der skal til, før der dannes mælkesyre hos den helt unge hest. Pelssætning om efteråret kan imidlertid også være en medvirkende faktor til, at energiniveauet daler, og det bør man klart tage hensyn til i arbejdet med hesten.

Især unghopper kan være yderst sparsomme i deres fysiske udfoldelser på folden sammenlignet med unghingstenes naturlige legeadfærd. Ifølge Dorte Rasmussen burde man i særdeleshed tænke på at sende sine unghopper 'i byen' på store unghestefolde om sommeren. Vinterfolden må gerne være lidt kreativ, ellers står de bare på den samme kvadratmeter hele vinteren igennem uden at røkke sig en millimeter. Her kan man overveje, om de rammer, man også tilbyder sine heste, er store, tørre og indbydende nok. Som tommelfingerregel kan man sige, at jo mindre fold man har, desto mere stimuli har hesten brug for. Selv har Dorte Rasmussen fået anlagt en høj bakke på hver af sine folde, og den bruger samtlige heste, selv hopperne, så det kan varmt anbefales, siger hun. Blot skal man helst anlægge dem om sommeren, hvor jorden er tør.

For mange understimulerede ungheste

Dorte Rasmussen oplever, at der generelt er for mange dårligt stimulerede ungheste inden tilridning. De har simpelthen ikke oplevet noget særligt, hvilket gør dem usikre på omgivelserne. Når de understimulerede ungheste så omsider tilrides, giver deres usikkerhed problemer i ridningen, da rytteren holder hesten for meget.

»Hesten kan ikke koncentrere sig om rytterens signaler, hvis den ikke er miljøtrænet som unghest. Og ofte vælger rytteren på grund af problemer i terrænet baneltræning, før unghesten har fået glæden ved at gå fremad, hvilket gør den trist, da den ikke får lov til at tage noget initiativ selv,« siger hun. Dette kan komme til udtryk gradvist ved, at hesten får mindre og

Fakta

Ungheste og kondition

Hold øje med unghestens puls. Den må højst være på 150 i minuttet, hvilket kan betyde et par enkelte runder på ridebanen eller et kort stræk for de fleste helt unge heste, netop for at undgå mælkesyre. Mælkesyre nedbryder muskler: Unghesten bliver ked af det, hvis der er mælkesyreophobning i musklerne. Skridtmaskine er effektivt til opbygning af muskler og kondition, men mest stimulerende er skridtture i terrænet uden rytter på.

-kilde: Unn Kroghen Adalsteinson

Ridebaneplaner

RS/KT Ridebaneplaner.
Mange forskellige udførsler
bl.a. med vandanlæg.

Uni-Loader 50 DY-H

Handy og utrolig stærk
maskine kun 1,8 m. lang.
Yanmar diesel motor.
Stort udstyrsprogram

KT Pælebor

Til montering på
minilæsser og minigraver.
Leveres med forskellige
str. bor. Alle bor er med
udskiftelige skær
og er dobbelt.
Hydraulisk trukket.

KT Pælehammer

Komplet med hydraulisk ventil og støtteben,
Pælens maksimale str. Ø160 mm. x 2500 mm.
Manuel justering af mastens vinkler.
Styring af hammer med enkelt ventilblok.
Hammerslaget forstærkes af drivfjeder.
Ingen wire, uorden eller slitage.
Fordel ved denne type er at pælen står fast med det samme.

Kvalitet til rigtig pris.

KT Spørg hos din
lokale maskinhandler eller hos os
MASKINER

Kværs, 6300 Gråsten, Tlf. 7465 9246, fax 7465 9146, www.ktmaskiner.dk, info@ktmaskiner.dk

Ring eller mail for
nærmere information.

Betfor®

Findes nu også i lille, praktisk emballage!

Betfor er velsmagende og bidrager til, at
hestens totale næringsoptagelse forbedres.

Præstationsevnen øges, da hesten får
mere energi og lavere mælkesyre niveau
efter anstrengelse.

Samtidig stimuleres den "gode" bakterie-
flora i tarmen og væskebalancen forbedres.

Så, hvorfor tvivle? Giv din hest Betfor

BETFOR®

Danisco Sugar, Langebrogade 1, DK-1001 København.
Tlf. 32 66 25 00, Fax. 32 66 21 50. www.foder.daniscosugar.com